

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Ūnijas ielā 45, Rīgā, LV-1039 ♦ Tālr. 67097200 ♦ Fakss 67097277 ♦ E-pasts sprk@sprk.gov.lv

PADOMES LĒMUMS

R ī g ā

23.04.2014.

Nr.90
(prot. Nr.14 ,3. p.)

**Par ieguldījumu izmaksu sadali kopīgu
interesu projektiem „Starpsavienojums starp
Kilingi–Nõmme (EE) un Rīgas TEC 2
apakšstaciju (LV)” un „Iekšējā līnija starp
Harku un Sindi (EE)”**

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) 2013. gada 31. oktobrī saņēma Latvijas pārvades sistēmas operatora akciju sabiedrības „Augstsprieguma tīkls”, vienotais reģistrācijas numurs: 40003575567, juridiskā adrese: Dārziema iela 86, Rīga, LV-1073, (turpmāk – AS „Augstsprieguma tīkls”), Latvijas elektroenerģijas sistēmas īpašnieka akciju sabiedrības „Latvijas elektriskie tīkli”, vienotais reģistrācijas numurs: 40103379313, juridiskā adrese: Dārziema iela 86, Rīga, LV-1073, (turpmāk – AS „Latvijas elektriskie tīkli”) un Igaunijas pārvades sistēmas operatora Elering AS (turpmāk – Elering AS) ar AS „Augstsprieguma tīkls” 2013. gada 30. oktobra iesniegumu Nr. 50SA20-01-473 iesniegto ieguldījumu pieprasījumu kopīgu interešu projektam Nr. 4.2.1. „Starpsavienojums starp Kilingi–Nõmme (EE) un Rīgas TEC 2 apakšstaciju (LV)” (turpmāk – Projekts Nr. 4.2.1.) un projektam Nr. 4.2.2. „Iekšzemes līnija starp Harku un Sindi (EE)” (turpmāk – Projekts 4.2.2.) (turpmāk kopā – Projekti 4.2.) ar pielikumiem (turpmāk viss kopā – ieguldījumu pieprasījums). 2013.gada 29.novembrī Regulators saņēma AS „Augstsprieguma tīkls” 2013.gada 29.novembra iesniegumu Nr. 50SA20-01-539 ar ieguldījumu pieprasījuma pamatdokumentu tulkojumu latviešu valodā. 2014.gada 14.martā Regulators saņēma Igaunijas Konkurences Padomes iesniegto papildu informāciju par Projektu 4.2.2. (turpmāk – 1. papildinformācija), bet 2014.gada 3.aprīlī Regulators saņēma AS „Augstsprieguma tīkls” 2014.gada 3.aprīļa iesniegumu Nr.500310-17-156 ar papildu informāciju (turpmāk – 2.papildinformācija).

Regulators konstatē

1. Atbilstoši 2013. gada 17. aprīļa Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) Nr. 347/2013, ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes un atceļ Lēmumu Nr.1364/2006/EK, groza Regulu (EK) Nr. 713/2009, Regulu (EK) Nr. 714/2009 un Regulu (EK) Nr. 715/2009, (turpmāk – Regula 347/2013) Projekti 4.2.

ietilpst Regulas 347/2013 I pielikuma 4.punktā noteiktā prioritārā elektroenerģijas koridora Baltijas elektroenerģijas tirgus starpsavienojuma plānā elektroenerģijas jomā¹: starpsavienojumi starp dalībvalstīm Baltijas reģionā un attiecīgi iekšējā tīkla infrastruktūras nostiprināšana, lai novērstu Baltijas valstu izolētību, veicinātu tirgus integrāciju, *inter alia* strādājot pie atjaunojamo energoresursu integrācijas reģionā.

2. Eiropas Komisija un Baltijas jūras reģiona valstis (Dānija, Vācija, Igaunija, Latvija, Lietuva, Polija, Somija un Zviedrija) 2009.gada 17.jūnijā parakstīja kopēju saprašanās memorandu par Baltijas elektroenerģijas tirgus starpsavienojuma plānu (turpmāk – BEMIP), kurā tās vienojās par nākotnes elektroenerģijas tirgus plānu, kas ietver tirgus atvēršanu un integrēšanu visā Baltijas jūras reģionā kā vienotu kopēju mērķi, kura sasniegšanai nepieciešams attīstīt noteiktus infrastruktūras projektus. Nepieciešamās darbības un infrastruktūras projekti ir norādīti BEMIP gala ziņojumā, kurā Baltijas valstu elektroenerģijas tirgus integrācijai ir ietverts Latvijas – Igaunijas trešais starpvalstu savienojums un tā pilnīgas darbības nodrošināšanai nepieciešamā Igaunijas elektroenerģijas pārvades sistēmas stiprināšana, ko var nodrošināt Projektu 4.2. ieviešana.
3. Atbilstoši Regulas 347/2013 3. panta ceturtajai daļai Eiropas Komisija 2013. gada 14. oktobrī pieņēma Eiropas Komisijas deleģēto regulu (ES) Nr. 1391/2013, ar kuru groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 347/2013, ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes, attiecībā uz Savienības kopīgu interešu projektu sarakstu (turpmāk – EK regula 1391/2013). Ar EK regulu 1391/2013 Eiropas Komisija apstiprināja Kopīgo interešu projektu (turpmāk – KIP) sarakstu, kurā ir ietverti Projekti 4.2. Atbilstoši EK regulas 1391/2013 preambulas 7.punktā noteiktajam Projektu 4.2. iekļaušana KIP sarakstā apliecina to atbilstību Regulas 347/2013 4. pantā noteiktajiem KIP kritērijiem.
4. Regulas 347/2013 4.pantā ir noteikti šādi KIP kritēriji:
 - 4.1. projekts ir nepieciešams vismaz vienam no energoinfrastruktūras prioritārajiem koridoriem un jomām;
 - 4.2. iespējamie kopējie projekta ieguvumi, kas izvērtēti saskaņā ar attiecīgajiem Regulas 347/2013 4.panta 2.punktā noteiktajiem specifiskajiem kritērijiem, pārsniedz tā izmaksas, tostarp ilgākā termiņā;
 - 4.3. projekts atbilst jebkuram no šādiem kritērijiem:
 - 4.3.1. iesaista vismaz divas dalībvalstis, tieši šķērsojot divu vai vairāku dalībvalstu robežu;
 - 4.3.2. atrodas vienas dalībvalsts teritorijā, un tam ir ievērojama pārrobežu ietekme, kā izklāstīts Regulas 347/2013 IV pielikuma 1. punktā;
 - 4.3.3. šķērso vismaz vienas dalībvalsts un Eiropas Ekonomikas zonas valsts robežu.

¹ Informācija ir publicēta Eiropas Komisijas mājas lapā internetā http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/bemip_en.htm

5. Atbilstoši Regulas 347/2013 3.panta sestajai daļai KIP, kas iekļauti ar EK regulu 1391/2013 apstiprinātajā sarakstā, kļūst par attiecīgo reģionālo ieguldījumu plāna daļu un par attiecīgā valsts tīkla desmit gadu attīstības plāna daļu, un par citu attiecīgo valsts infrastruktūras plānu daļu. Minētajiem projektiem piešķir augstāko iespējamo prioritāti katrā no minētajiem plāniem.
6. Projekti 4.2. ir ietverti Eiropas elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru tīkla (turpmāk – ENTSO-E) Kopienas elektroenerģijas tīkla attīstības 10 gadu plānos (turpmāk – TYNDP) 2012.gadā un 2014.gada projektā kā projektu kopums Nr.62. Atbilstoši Elektroenerģijas tirgus likuma 15.¹ panta pirmajā daļā noteiktajam Regulators 2012.gada 22.augustā ar lēmumu Nr.195 un 2013.gada 11.septembrī ar lēmumu Nr.174 apstiprināja pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plānus² (turpmāk – attīstības plāni), kuros ir ietverts Projekts 4.2.1.
7. Regulators 2013.gada 30.janvārī ar lēmumu Nr.18 „Par elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora sertificēšanu” sertificēja un apstiprināja AS „Augstsprieguma tīkls” kā neatkarīgu pārvades sistēmas operatoru. Regulators ir saņēmis AS „Latvijas elektriskie tīkli” 2012.gada marta apliecinājumu par sistēmas īpašnieka spēju nodrošināt finansējumu pārvades sistēmas darbībai un attīstībai, kuru AS „Augstsprieguma tīkls” atbilstoši Elektroenerģijas tirgus likuma 11.¹pantam sertificēšanas prasību izpildei iesniedza Regulatoram. 2014.gada 21.martā ar iesniegumu Nr. 200400-04-592 AS „Latvijas elektriskie tīkli”, sniedzot Regulatoram ikgadējo ziņojumu par elektroenerģijas sistēmas īpašnieka atbilstību Elektroenerģijas tirgus likumā noteiktajām prasībām, vēlreiz apliecināja, ka AS „Latvijas elektriskie tīkli” spēj nodrošināt nepieciešamo finansējumu pārvades sistēmas darbībai un attīstībai. Regulators ir saņēmis AS „Latvijas elektriskie tīkli” 2012.gada 19.aprīļa valdes lēmumu Nr.50/21 un 2013.gada 19.jūnija valdes lēmumu Nr.58/26, kuros AS „Latvijas elektriskie tīkli” saskaņo šā lēmuma konstatējošās daļas 6.punktā minētos attīstības plānus.
8. Atbilstoši Regulas 347/2013 2.pantā ietvertajai termina „projekta virzītājs” definīcijai un Elektroenerģijas tirgus likuma 13. un 21.²pantā noteiktajiem pienākumiem Projekta 4.2.1. virzītāji ir AS „Augstsprieguma tīkls”, AS „Latvijas elektriskie tīkli” un Elering AS, bet Projekta 4.2.2. virzītājs ir Elering AS. AS „Augstsprieguma tīkls”, AS „Latvijas elektriskie tīkli” un Elering AS kopīgi iesniedza ieguldījumu pieprasījumu, ievērojot Regulas 347/2013 12.panta trešajā daļā noteikto kopīga ieguldījumu pieprasījuma iesniegšanas pienākumu un termiņu ieguldījumu pieprasījuma iesniegšanai par projektiem, kas iekļauti pirmajā Eiropas Savienības KIP sarakstā – 2013.gada 31.oktobris.
9. AS „Augstsprieguma tīkls”, AS „Latvijas elektriskie tīkli” un Elering AS ieguldījumu pieprasījums Projektiem 4.2. ietver šādu Regulas 347/2013 12.panta trešajā daļā noteikto informāciju.
 - 9.1. Informācija, kas apliecina Projektu 4.2. gatavības pakāpi.

² Attīstības plāni attiecīgi no 2013.gada un no 2014.gada publicēti Regulatora mājas lapā internetā:
<http://www.sprk.gov.lv/lemumi#>

- 9.1.1. Projekti 4.2. ir ietverti ENTSO-E TYNDP, un Projekts 4.2.1. ir ietverts Latvijas pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plānos (skat. šā lēmuma konstatējošās daļas 6.punktu).
- 9.1.2. Projektiem 4.2. 2009.gadā ir veikta iepriekšējā izpēte par augstsprieguma līniju trašu izvēli (ieguldījumu pieprasījuma 1A, 1B un 1C pielikumi).
- 9.1.3. Projektiem 4.2. veikta elektroenerģijas tirgus, ekonomiskā un tehniskā izpēte 2009.gadā un 2013.gadā (ieguldījumu pieprasījuma 2A, 2B pielikumi).
- 9.1.4. 2013.gadā Vides pārraudzības valsts birojs apstiprināja programmu Projekta 4.2.1. Latvijas puses ietekmes uz vidi novērtējumam un Igaunijas Vides pārvalde apstiprināja programmu Projekta 4.2.1. Igaunijas puses un Projekta 4.2.2. ietekmes uz vidi novērtējumam. Plānotais ietekmes uz vidi novērtējuma un trases izpētes izstrādes gala termiņš Latvijas teritorijā ir 2015.gada beigas un Igaunijas teritorijā – 2014.gada beigas.
- 9.1.5. AS „Augstsprieguma tīkls” un AS „Latvijas elektriskie tīkli” valde ir apstiprinājusi Projekta 4.2.1. iekļaušanu šā lēmuma konstatējošās daļas 6.punktā minētajos attīstības plānos. 2011.gada 12.decembrī Elering AS Uzraudzības padome apstiprināja Projektu 4.2. ieguldījumu iekļaušanu Igaunijas pārvades sistēmas operatora ieguldījumu plānā (ieguldījumu pieprasījuma 6B pielikums).
- 9.1.6. 2012.gada 21.februārī AS „Augstsprieguma tīkls”, AS „Latvijas elektriskie tīkli” un Elering AS parakstīja nodomu protokolu, kurā puses vienojās par Projekta 4.2.1. izmaksu sadalījumu, paredzot, ka izmaksas tiek sadalītas atbilstoši līniju garumam Igaunijā un Latvijā, kas attiecīgi nosaka to, ka Igaunija sedz 11% un Latvija 89% no Projekta 4.2.1. ieguldījumu apjoma (ieguldījumu pieprasījuma 6A, 5A un 5B pielikums, 1. papildinformācija).
- 9.1.7. Projektiem 4.2. ir izstrādāts tehniskais apraksts (ieguldījumu pieprasījuma 4A un 4B pielikumi).
- 9.1.8. Projektiem 4.2. ir izstrādāts īstenošanas plāns (ieguldījumu pieprasījuma 5A, 5B, 5C un 6B pielikumi, šā lēmuma konstatējošās daļas 6. punktā minētajos attīstības plānos).
- 9.1.9. Atļauju izsniegšanas sākums Projektu 4.2. būvniecības darbiem ir atkarīgs no Eiropas Komisijas lēmuma un lēmuma datuma par līdzfinansējuma piešķiršanu Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 11.decembra Regulas (ES) Nr.1316/2013, ar ko izveido Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu, groza Regulu (ES) Nr.913/2010 un atceļ Regulu (EK) Nr.680/2007 un Regulu (EK) Nr.67/2010 (turpmāk – CEF regula) ietvaros.
- 9.2. Projektu 4.2. izmaksu un ieguvumu analīzes (turpmāk – CBA) rezultāti un aprēķini ir ietverti ieguldījumu pieprasījumā, tam pievienotajā 5. pielikumā un 1.papildinformācijā. Ņemot vērā, ka līdz 2013.gada 31.oktobrim Regulas 347/2013 11.pantā minētās Eiropas Savienības CBA metodoloģijas nebija un līdz šā lēmuma pieņemšanas brīdim tā nav apstiprināta, un ENTSO-E TYNDP 2014 CBA rezultāti būs pieejami tikai 2014.gada

beigās, Projektu 4.2. CBA ir izmantoti ENTSO-E TYNDP 2012 CBA rezultāti, kuri ir publicēti ENTSO-E mājaslapā internetā, kā arī Latvijas un Igaunijas pārvades sistēmas operatoru pētījumi:

- 9.2.1. ENTSO-E TYNDP 2012 CBA, kas aprēķināta, pamatojoties uz ENTSO-E Kopienas projektu izvērtēšanas metodoloģiju³;
- 9.2.2. 2009.gada Elering AS pētījums „330 kV gaisvadu līnijas „Harku-Sindi-Riga” ekonomiskais un tehniskais pētījums” (ieguldījumu pieprasījuma 2A pielikums);
- 9.2.3. 2013.gada AS „Augstsprieguma tīkls” un Elering AS pētījums „Igaunijas-Latvijas 3.starpvalstu savienojuma tirgus izpētes ziņojums” (ieguldījumu pieprasījuma 2B pielikums).
- 9.3. Projektu 4.2. saimnieciskās darbības plāns, ieskaitot projektu finansiālo dzīvotspēju, un izraudzītais finansēšanas variants ietverts ieguldījumu pieprasījuma 5A, 5B, 5C pielikumā un 1.papildinformācijā.
10. Projekta virzītāji ir novērtējuši Projekta 4.2.1. īstenošanas ietekmi uz elektroenerģijas pārvades sistēmas tarifu 2021.gadā. Pieņemot, ka Eiropas Komisijas līdzfinansējums CEF regulas ietvaros projekta īstenošanai tiek piešķirts 75% apmērā, elektroenerģijas pārvades pakalpojuma vienības cenas pieaugums ir novērtēts 2,3% apjomā, salīdzinot ar spēkā esošo elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķinu. Savukārt Projekta 4.2.1. īstenošana bez Eiropas Komisijas līdzfinansējuma elektroenerģijas pārvades pakalpojuma vienības cenu palielina par 13%.
11. Ievērojot Regulas 347/2013 12.panta ceturtajā daļā noteikto, Regulatoram sešu mēnešu laikā no dienas, kad ir saņemts ieguldījumu pieprasījums, jāpieņem lēmums par ieguldījumu izmaksu sadali, kas jāsedz pārvades sistēmas operatoram saistībā ar projektu, un par izmaksu iekļaušanu tarifiem. Atbilstoši minētajai normai Regulators var nolemt sadalīt tikai daļu no izmaksām vai var nolemt sadalīt izmaksas starp vairākiem kopīgu interešu projektiem, kas ietilpst vienā projektu kopumā. Izmaksu sadalījumā Regulatoram jāņem vērā šādi faktiskie vai prognozētie rādītāji.
 - 11.1. Pārslodzes vai citas maksas. Sastrēguma vadības ieņēmumi izmantojami atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes (EK) Regulas Nr. 714/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi tīklam elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībā un par Regulas (EK) Nr. 1228/2003 atcelšanu (turpmāk – Regula Nr.714/2009) 16.pantā noteiktajam, proti, uzkrātos sastrēgumu vadības ieņēmumus plānots ieguldīt Latvijas – Igaunijas starpvalstu savienojuma jaudas palielināšanā Projektā 4.2.1. (skat. arī ieguldījumu pieprasījuma 5A pielikumu).
 - 11.1.1. AS „Augstsprieguma tīkls” akcionāru sapulce 2013.gada aprīlī apstiprināja grozījumus AS „Augstsprieguma tīkls” grāmatvedības uzskaitē, nosakot sastrēgumu vadības ieņēmumu izmantošanas finanšu uzskaites pamatprincipus. 2013.gada 12.novembrī AS „Augstsprieguma tīkls” un AS „Latvijas elektriskie tīkli” parakstīja nodomu protokolu,

³ https://www.entsoe.eu/fileadmin/user_upload/_library/SDC/TYNDP/2012/TYNDP_2012_report.pdf

kurā ietverts nosacījums par to, ka AS „Augstsprieguma tīkls” iegulda Projekta 4.2.1. realizācijā uzkrātos sastrēguma vadības neto ieņēmumus.

- 11.1.2. Ņemot vērā, ka 2014.gadā ir uzsākta Igaunijas-Somijas starpvalstu savienojuma Estlink2 izmantošana elektroenerģijas tirdzniecībai un 2016.gadā plānots ieviest ekspluatācijā Lietuvas-Zviedrijas starpvalstu savienojumu NordBalt, mainīsies jaudas plūsmu sadalījums Baltijas valstu elektroenerģijas sistēmās, kā rezultātā sastrēgumu vadības ieņēmumi var būtiski samazināties, tādēļ AS „Augstsprieguma tīkls” sastrēgumu vadības ieņēmumi, kurus paredzēts izmantot Projekta 4.2.1. finansēšanai, atbilst 2013.gada 40 nedēļu laikā uzkrātajiem neto sastrēguma vadības ieņēmumiem 13,61 milj. EUR. Arī turpmākos AS „Augstsprieguma tīkls” sastrēgumu vadības ieņēmumus plānots ieguldīt Projektā 4.2.1.
- 11.2. Ieņēmumi, ko rada kompensācijas mehānisms starp pārvades sistēmu operatoriem, kurš noteikts saskaņā ar Regulas Nr. 714/2009 13.pantu (turpmāk – ITC). AS „Augstsprieguma tīkls” ITC ieņēmumi tiek izmantoti pārvades tīkla ekspluatācijas izdevumu kompensēšanai, ka arī tranzīta plūsmu nodrošināšanai. AS „Augstsprieguma tīkls” ITC ieņēmumi 2012.-2013.gada periodā bija pozitīvi, bet plānots, ka pēc Estlink2 un NordBalt ieviešanas ekspluatācijā prognozētie ITC ieņēmumi būs neitrāli vai pat negatīvi, un tādēļ nav ietverti Projektu 4.2. izmaksu sadalījumā (skat. arī ieguldījumu pieprasījuma 5A, 5B, 5C pielikumu).
12. Atbilstoši Regulas 347/2013 12.panta piektajai daļai Regulators lēmumu par izmaksu sadalījumu nosūta Energoregulatoru sadarbības aģentūrai (turpmāk – ACER) kopā ar visu attiecīgo informāciju par lēmumu.
13. Regulators, pieņemot lēmumu par Projektu 4.2. ieguldījumu izmaksu sadali, ņem vērā ACER 2013.gada 25.septembra rekomendācijā (turpmāk – ACER rekomendācija) un 2013.gada 5.novembra iekšējās vadlīnijās ietvertos ieteikumus ieguldījumu pieprasījumu izvērtēšanā. Atbilstoši minētajiem ieteikumiem Regulators 2013.gada 7.novembrī Tallinā Baltijas valstu 16. Mini-Foruma elektrības darba grupā vienojās ar citiem Baltijas valstu regulatoriem par to, ka:
 - 13.1. Regulators ir koordinējošais regulators Projektam 4.2.1. un saistītais regulators Projektam 4.2.2.;
 - 13.2. Igaunijas Konkurences padome (turpmāk – ECA) ir koordinējošais regulators projektam 4.2.2. un saistītais regulators Projektam 4.2.1.;
 - 13.3. Regulatoram un ECA jāpieņem Regulas 347/2013 12.panta ceturtajā daļā noteiktie koordinētie lēmumi, jo pārējo valstu neto ieguvums nepārsniedz ACER rekomendācijā noteikto nozīmīguma sliekšni, t.i., 10% no kopējo visu labumu guvušo valstu neto ieguvumu summas.
14. Par Projektiem 4.2. ir notikušas šādas konsultācijas ar projekta virzītājiem, kā arī ar Baltijas valstu un Somijas regulatoriem un elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoriem.

- 14.1. 2013.gada 7.novembrī Baltijas valstu 16. Mini-Forumā elektrības darba grupā Baltijas valstu un Somijas regulatori vienojās par līdz 2013.gada 31.oktobrim iesniegto KIP ieguldījumu pieprasījumu izskatīšanas kārtību, kā arī par koordinējošo un saistītajiem regulatoriem katram no KIP. 2013.gada 8.novembrī Baltijas valstu 16. Mini-Forumā⁴, kurā bez iepriekšminētajiem regulatoriem piedalījās arī Baltijas valstu elektroenerģijas pārvades sistēmas operatori, elektroenerģijas tirgotāji un citu ieinteresēto pušu pārstāvji, tika prezentēts elektrības darba grupas viedoklis par KIP ieguldījumu pieprasījumiem, tostarp, par Projektiem 4.2.
- 14.2. Regulators 2013.gada 26.novembrī, 2013.gada 16.decembrī un 2014.gada 7.martā rīkoja konsultācijas ar AS „Augstsprieguma tīkls”. Konsultāciju rezultātā tika saņemti skaidrojumi par CBA un piedāvāto ieguldījumu izmaksu sadali Projektam 4.2.1., kā arī 2. papildinformācija par Projekta 4.2.1. ietekmi uz elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem.
- 14.3. ECA 2014. gada 29. janvārī rīkoja konsultācijas ar Regulatoru un Elering AS par Projektiem 4.2., kuru rezultātā tika saņemti skaidrojumi par CBA un piedāvāto ieguldījumu izmaksu sadali Projektiem 4.2., kā arī 1. papildinformācija par Projekta 4.2.2. CBA un cita informācija atbilstoši ACER rekomendācijas III. pielikumam.
15. 2014.gada 14.aprīlī Regulators saņēma ECA 2014.gada 4.aprīļa vēstuli Nr. 4-1/13-0470-011 ar savstarpēji parakstītu vienošanos par pārrobežu izmaksu sadali (Cross-Border Cost Allocation Agreement between the Public Utilities Commission of Latvia and the Estonian Competition Authority). Regulators un ECA vienojas par turpmāk norādīto.
- 15.1. Atbilstoši Regulai 347/2013 un ieguldījumu pieprasījuma informācijas analīzei, kuru iesnieguši projekta virzītāji, Projekti 4.2. ir sasnieguši pietiekošu gatavības pakāpi.
- 15.2. Atbilstoši Regulas 347/2013 12.panta 1. un 4.punktam pārrobežu izmaksu sadalījums ir šāds.
- 15.2.1. Projektam 4.2.1. – 28,38 milj. EUR, kas sedz 25% no kopējām Projekta 4.2.1. izmaksām. Pārējām Projekta 4.2.1. izmaksām 85,25 milj. EUR (75%) ir plānots prasīt Eiropas Savienības finansējumu (tajā skaitā ieguldījumiem Latvijas teritorijā – 76,75 milj. EUR un ieguldījumiem Igaunijas teritorijā – 8,5 milj. EUR).
- 15.2.2. Projektam 4.2.2. – 16 milj. EUR, kas sedz 25% no kopējām Projekta 4.2.2. izmaksām. Pārējām Projekta 4.2.2. izmaksām 48 milj. EUR (75%) ir plānots prasīt Eiropas Savienības finansējumu (tajā skaitā – ieguldījumiem Igaunijas teritorijā 48 milj. EUR un ieguldījumiem Latvijas teritorijā 0EUR);
- 15.2.3. Projekta 4.2.1. izmaksas 25,6 milj. EUR apmērā un Projekta 4.2.2. izmaksas 0 EUR sedz AS „Augstsprieguma tīkls” un AS „Latvijas elektriskie tīkli”.

⁴ Informācija par Baltijas valstu 16. Mini-Forumu publicēta Igaunijas regulatora mājas lapā internetā: <http://www.konkurentsiamet.ee/?id=24660>

- 15.2.4. Projekta 4.2.1. izmaksas 2,8 milj. EUR apmērā un Projekta 4.2.2. izmaksas 16 milj. EUR apmērā sedz Elering AS.
- 15.2.5. Izmaksu ietaupījumi tiks sadalīti proporcionāli izmaksu sadalījumam starp Latviju un Igauniju.
- 15.3. Projektu 4.2. virzītājiem jāprasa Eiropas Savienības finansējums CEF ietvaros pirmajā priekšlikumu iesniegšanas termiņā. Attiecīgais finansējums ir jāsadala proporcionāli izmaksu sadalei. Ja saņemtais finansējums CEF ietvaros ir mazāks par aprēķināto – Projektam 4.2.1. 85,25 milj. EUR vai 75% no kopējām ieguldījumu izmaksām un Projektam 4.2.2. 48 milj. EUR vai 75% kopējām ieguldījumu izmaksām, Regulators un ECA savstarpēji vienojas par izmaksu sadales pārskatīšanu un Projektu 4.2. realizāciju.
16. Ievērojot šā lēmuma konstatējošās daļas 9.1.6. un 15. punktu, Projekta 4.2.1. izmaksas Latvijas teritorijā ir 102,33 milj. EUR un Igaunijas teritorijā – 11,3 milj. EUR, Projekta 4.2.2. izmaksas Latvijas teritorijā ir 0 EUR un Igaunijas teritorijā – 64 milj. EUR.
17. Atbilstoši Regulas 347/2013 12.panta 5.punktā noteiktajam, ievērojot Elektroenerģijas tirgus likuma 16.pantā un likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 20.pantā noteikto, Regulators, apstiprinot elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifus, ņem vērā faktiskās izmaksas, kas radušās Projekta 4.2.1. virzītājiem ieguldījumu rezultātā, ciktāl šīs izmaksas atbilst efektīva pārvades sistēmas operatora izmaksām.
18. Padomes sēdē piedalījās AS „Augstsprieguma tīkls” un AS „Latvijas elektriskie tīkli” pilnvarotie pārstāvji un aicināja atbalstīt ieguldījumu pieprasījumā ietverto izmaksu sadalījumu.

Regulators secina

1. Projekti 4.2. ir daļa no BEMIP un ir ietverti ENTSO-E TYNDP 2012 projektu kopumā Nr.62. Projektu kopums Nr.62, pazīstams arī kā Latvijas – Igaunijas trešais starpvalstu savienojums vai 330 kV līnija „Harku–Sindi–Rīga”, ir nozīmīgs infrastruktūras projekts, kas nodrošina ne tikai energoapgādes drošuma palielināšanu reģionā, bet arī efektīva un konkurētspējīga elektroenerģijas tirgus darbību Baltijas valstīs sadarbībā ar Ziemeļvalstu un Centrālās Eiropas elektroenerģijas tirgiem.
2. Visvairāk noslogots Baltijas valstu elektroenerģijas pārvades sistēmās ir Latvijas – Igaunijas starpvalstu savienojums, kas rezultējas elektroenerģijas biržas NordPool spot cenu atšķirībā Igaunijas, Latvijas un Lietuvas tirdzniecības apgabalos. 2013.gadā vidēji cena Lietuvas tirdzniecības apgabalā bija par 6 EUR/MWh augstāka kā Igaunijas tirdzniecības apgabalā (NordPool uzsāka darbību Latvijā 2013.gada 3.jūnijā un cenu starpība ar Igaunijas tirdzniecības apgabalu 2013.gada vasaras mēnešos sasniedza 17 EUR/MWh), attiecīgi 2014.gada pirmajā ceturksnī cenu atšķirība vidēji bija 7 EUR/MWh.
3. Projektu 4.2. mērķis, izbūvējot 330kV elektropārvades līnijas, ir novērst elektropārvades līniju pārslodzi Latvijas – Igaunijas starpvalstu savienojumā, palielinot caurlaides spēju Latvijas – Igaunijas starpvalstu savienojumam par 500 – 600 MW, kas ievērojami

palielina elektroapgādes drošumu Baltijas valstīs un atbilst Eiropas Savienības mērķim līdz 2014.gada beigām izveidot vienotu un integrētu elektroenerģijas tirgu, novēršot elektroenerģijas tirgus izolāciju.⁵

4. Pēc Estlink2 un NordBalt ieviešanas ekspluatācijā Baltijas valstu elektroenerģijas pārvades sistēmās radīsies pārslodžu režīmi, kuri ierobežos Estlink2 un NordBalt darbības efektivitāti, liedzot realizēt to pilno tehnisko potenciālu. Projektu 4.2. realizācija nodrošinās, ka tiks izveidots drošs jaudu koridors no Ziemeļvalstu uz Centrāleiropas elektroenerģijas sistēmām, kas nodrošinās alternatīvu maršrutu Ziemeļvalstu elektroenerģijas tirgus plūsmām uz Centrāleiropu.
5. Projektu 4.2. realizācija nodrošinās pietiekamu pārvades tīkla stabilitāti Baltijas elektroenerģijas sistēmu darbības režīmos, strādājot gan sinhroni ar Krievijas un Baltkrievijas sistēmām un nesinhroni ar kontinentālo Eiropu, gan strādājot sinhroni ar kontinentālo Eiropu un nesinhroni ar Krieviju un Baltkrieviju.
 - 5.1. Projekta 4.2.1. realizācija pa jaunu trasi Baltijas valstu elektroenerģijas sistēmu sinhronā darbībā ar Krievijas elektroenerģijas sistēmu mazina patreizējo Latvijas–Igaunijas starpvalstu savienojumu ievainojamību, jo esošās divas pārrobežu līnijas izmanto vienu un to pašu pieslēguma punktu Latvijas teritorijā un uz Igauniju ir viens trases koridors. Jauns trases koridors un pieslēguma punkti mazinās tīkla ievainojamību un paātrinās esošo Latvijas –Igaunija starpvalstu savienojuma līniju atjaunošanas un rekonstrukcijas darbus, uzlabos Baltijas elektroenerģijas sistēmu dinamiskās stabilitātes rādītājus un sprieguma uzturēšanas un regulēšanas iespējas (ieguldījuma pieprasījuma 4A un 4B pielikums).
 - 5.2. Atbilstoši BEMIP no 2020.gada Baltijas valstu elektroenerģijas sistēmas varētu pāriet sinhronā darba režīmā ar Centrāleiropas elektroenerģijas sistēmām, un Projektu 4.2. realizācija nodrošinās Baltijas valstu elektroenerģijas sistēmu stabilu darbību jaunajos darba režīmos. Šāds Baltijas valstu elektroenerģijas sistēmu attīstības variants bez Projekta 4.2.1. realizācijas nav iespējams, jo, sinhronizējoties ar Centrāleiropas elektroenerģijas sistēmām, Baltijas valstu elektroenerģijas sistēmas zaudē trīspusēju drošu sinhrono savienojumu ar Krievijas elektroenerģijas sistēmu, tā vietā veidojas gara un šaurajām vietām bagāta radiālu (virknes) elektroenerģijas savienojumu sistēma ar Centrāleiropas elektroenerģijas sistēmām, kā rezultātā Baltijas valstu elektroenerģijas sistēmu sinhronizācija no energoapgādes drošuma viedokļa uzskatāma par kritisku.
6. Ņemot vērā šā lēmuma secinājumu daļas 1. – 5. punktu, Projektiem 4.2. ir ietekme uz sociāl-ekonomisko ieguvumu pieaugumu visā Baltijas jūras reģionā un Centrālajā Eiropā, kā redzams ENTSO-E TYNDP 2012 CBA un citos pētījumos (ieguldījumu pieprasījuma 2. pielikums). CBA, kura tika izmantota, izstrādājot ENTSO-E TYNDP 2012, ir veikta visam projektu kopumam Nr.62 kopā, un katras valsts attiecīgie ieguvumi netika identificēti. Tādēļ Projektu 4.2. ietekme ir attiecināta uz Zviedriju, Lietuvu, Latviju, Igauniju, Somiju, Dāniju, Poliju, Vāciju un Norvēģiju kopā.

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?jsessionid=rcybTKTKbJt2hT8jKDnTSpZ7YXJymJGn34p4KZ4FD4VGRWgNSynT!-1117118191?uri=CELEX:52012DC0663>

7. Atbilstoši ENTSO-E TYNDP 2012 projektu kopumā Nr.62 ietilpstošo projektu īstenošanas kopējie ieguvumi novērtēti visam Baltijas jūras reģionam virs 100 milj. EUR/gadā. ENTSO-E TYNDP 2012 izmantotā metodoloģija nedod iespēju kopējos ieguvumus precīzi sadalīt pa atsevišķiem projektiem un iesaistītajām valstīm. Tādēļ, nosakot kopējo ieguvumu apjomu, projekta virzītāji, izvērtējot dažādu avotu, scenāriju un pieņēmumu aprēķinu rezultātus, izvērtēja dažādus ieguvumu varbūtējos apjomus.
8. Projektu 4.2. CBA neto pozitīva ietekme ir visām Baltijas jūras reģiona valstīm. Atbilstoši CBA analīzei būtiskākie neto ieguvēji ir Latvija un Igaunija, pārējo Baltijas jūras reģiona valstu neto ieguvums nepārsniedz ACER rekomendācijā noteikto nozīmīguma sliekšni, t.i., 10% no kopējo visu labumu guvušo valstu neto ieguvumu summas. Projektu 4.2. izmaksu segšanā piedalās AS „Augstsprieguma tīkls”, Elering AS un AS „Latvijas elektriskie tīkli”.
9. Projekta 4.2.1. Latvijas kopējie ikgadējie ieguvumi novērtēti 21,4 milj. EUR apmērā, ko veido sociāl-ekonomiskais ieguvums – 12,2 milj. EUR, kas balstīts uz AS „Augstsprieguma tīkls” un Elering AS pētījumu (ieguldījumu pieprasījuma 2B pielikums), ieguvums no ierobežojumu samazināšanas elektroenerģijas ražotājiem – 2,95 milj. EUR, un CO₂ izmešu samazinājuma ieguvums, kas novērtēts 6,25 milj. EUR apmērā.
10. Ņemot vērā šā lēmuma konstatējošās daļas 15. un 16. punktu, kā arī secinājumu daļas 1. – 9. punktu, Projekta 4.2.1. virzītāju piedāvātais pārrobežu izmaksu sadalījums ir pamatots, ja 25% no kopējām Projekta 4.2.1. izmaksām 113,63 milj. EUR apmērā sedz projekta virzītāji un 75% no Projekta 4.2.1. izmaksām tiek segtas, piesaistot Eiropas Savienības līdzfinansējumu CEF regulas ietvaros un neparedzot citām Baltijas jūras reģiona valstīm segt Projekta 4.2.1. izmaksas.
11. Ņemot vērā šā lēmuma konstatējošās daļas 15. punktu un secinājumu daļas 1. – 9. punktu, Projektu 4.2.2. virzītāju piedāvātais pārrobežu izmaksu sadalījums ir pamatots, ja 25% no kopējām Projekta 4.2.2. izmaksām 64,0 milj. EUR apmērā sedz projekta virzītāji un 75% no Projekta 4.2.2. izmaksām tiek segtas, piesaistot Eiropas Savienības līdzfinansējumu CEF regulas ietvaros un neparedzot citām Baltijas jūras reģiona valstīm segt Projekta 4.2.2. izmaksas.
12. Projekta 4.2.1. īstenošanas rezultātā izveidotie pamatlīdzekļi būs sistēmas īpašnieka AS „Latvijas elektriskie tīkli” īpašumā. Atbilstoši Regulatora 2011.gada 26.oktobra lēmumam Nr.1/23 „Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika” (turpmāk – Metodika) elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifos iekļauj ar pamatlīdzekļiem saistītās izmaksas.
13. Atbilstoši projekta virzītāju pieņēmumiem par finansējuma nodrošinājumu (pašu finansējums un Eiropas Savienības līdzfinansējums) Projekta 4.2.1. īstenošana ietekmēs spēkā esošos elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma tarifus, jo palielināsies AS ”Latvijas elektriskie tīkli” ieguldījuma daļas nolietojuma, ekspluatācijas izmaksu, kapitāla atdeves un uzņēmuma ienākuma nodokļa apjoms.
14. Ņemot vērā šā lēmuma secinājumu daļas 12.punktu, Projekta 4.2.1. īstenošana bez Eiropas Savienības līdzfinansējuma palielinās elektroenerģijas pārvades sistēmas

pakalpojuma cenu Latvijas ekonomiskajai situācijai nesamērīgā apmērā. Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma cenas pieaugums 13% apmērā būtiski ietekmē energointensīvus (ražošanas) komersantus, kā arī mazos un vidējos komersantus, samazinot to konkurētspēju, tautsaimniecības ienākumu līmeni un vienlaikus veicinot pakalpojumu un preču cenu pieaugumu. Elektroenerģijas sistēmas pakalpojumi (pārvade un sadale) elektroenerģijas gala cenā mājāsaimniecībām šobrīd veido 44%, tādēļ tālāks elektroenerģijas sistēmas pakalpojumu izmaksu pieaugums nozīmīgi ietekmēs mājāsaimniecību spēju segt elektroenerģijas piegādes izmaksas. Ņemot vērā gan komersantu, gan mājāsaimniecību situācijas jutību pret nozīmīgām elektroenerģijas sistēmas pakalpojumu tarifu izmaiņām, Projekta 4.2.1. izmaksu iekļaušana elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifos pilnā apmērā (bez Eiropas Savienības līdzfinansējuma) samazinās sociāli ekonomisko ieguvumu Latvijai un rezultātā Projekta 4.2.1. īstenošana pilnā apjomā būs jāpārskata, piemērojot tādas Projekta 4.2.1. īstenošanas termiņus un tehniskos risinājumus, kuri būs samērojami ar pieļaujamo elektroenerģijas gala cenu kāpumu noteiktos laika periodos.

15. Realizējot visus KIP sarakstā iekļautos projektus Latvijas teritorijā (Projekts 4.4.1. un Projekts 4.2.1.) bez Eiropas Savienības līdzfinansējuma, pārvades sistēmas īpašnieka AS „Latvijas elektriskie tīkli” pamatlīdzekļu vērtība pieaugs par 216,1 milj. EUR jeb par 54%, salīdzinot ar pamatlīdzekļu vērtību 2013.gada beigās. No šī pieauguma Projekts 4.4.1. veido 127,4 milj. EUR un Projekts 4.2.1. – 88,7 milj. EUR. Šāds Projekta 4.4.1. un Projekta 4.2.1. realizācijas rezultātā radīto pamatlīdzekļu finansējums radītu pārmērīgu slogu elektroenerģijas pārvades pakalpojuma lietotājiem Latvijas ekonomiskajā situācijā.
- 15.1. Latvijas iekšzemes kopprodukta vērtība uz vienu iedzīvotāju, novērtēta pēc pirktspējas līmeņa, ir ceturrtā zemākā starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un sasniedz tikai 64% no Eiropas Savienības 28 dalībvalstu vidējā līmeņa. Visu Projekta 4.4.1. un Projekta 4.2.1. izmaksu iekļaušana elektroenerģijas pārvades tarifos radīs elektroenerģijas izmaksu īpatsvara pieaugumu iedzīvotāju izdevumos. Tas savukārt izraisīs pieejamo ienākumu samazinājumu citu izdevumu segšanai un iedzīvotāju kopējā dzīves līmeņa pasliktināšanos attiecībā pret pārējām dalībvalstīm.
- 15.2. Saskaņā ar apsekojuma „Eiropas Savienības statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem” rezultātiem 2012.gadā 19,4% no visiem Latvijas iedzīvotājiem ir zem nabadzības riska sliekšņa. No tiem 93,2% naudas trūkuma dēļ nevar atļauties uzņemties neparedzētu izdevumu segšanu. Savukārt kopējais iedzīvotāju īpatsvars, kuri naudas trūkuma dēļ nevar atļauties uzņemties neparedzētu izdevumu segšanu, sasniedz 73,6%, kas ir otrais sliktākais rādītājs starp visām Eiropas Savienības dalībvalstīm.⁶
- 15.3. Latvijā 2012.gadā dziļa materiālā nenodrošinātība skar 25,6% no kopējā iedzīvotāju skaita, kas ir ceturtais sliktākais rādītājs Eiropas Savienībā un ir par 15,7 procentpunktiem augstāks nekā vidējais ES-28 līmenis.⁷

⁶<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>, Inability to face unexpected financial expenses (source: SILC), skatīts 2014.04.09

⁷<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>, Severe material deprivation rate by age and sex, skatīts 2014.04.09

15.4. 2013.gadā ar mājokļa uzturēšanu saistīto izdevumu ietekme uz mājsaimniecību finansiālo situāciju bija ļoti apgrūtināša 45,6% mājsaimniecību, salīdzinājumā ar 2012.gada rezultātiem šis rādītājs ir palielinājies par 8,3%.⁸

Pamatojoties uz likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9.panta pirmās daļas 9.punktu un otro daļu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 347/2013, ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes un atceļ Lēmumu Nr. 1364/2006/EK, groza Regulu (EK) Nr. 713/2009, Regulu (EK) Nr. 714/2009 un Regulu (EK) Nr. 715/2009, 12.pantu, Elektroenerģijas tirgus likuma 13.pantu un 21.² panta otro daļu, Administratīvā procesa likuma 55.panta 1.punktu, 63.panta pirmās daļas 2.punktu un 65.panta trešo daļu,

padome nolemj:

1. Projekta 4.2.1. izmaksu daļu 25,8 milj. EUR apmērā sedz AS „Augstsprieguma tīkls” un AS „Latvijas elektriskie tīkli” un ar Projekta 4.2.1. īstenošanas rezultātā izveidotajiem pamatlīdzekļiem saistītās izmaksas atbilstoši Metodikai iekļauj elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifos;
2. ja Projekta 4.2.1. virzītāji nesaņem Eiropas Savienības līdzfinansējumu 75% apmērā no kopējām Projekta 4.2.1. izmaksām, Projekta 4.2.1. īstenošana ir jāpārskata, nodrošinot to, ka Projekta 4.2.1. īstenošanas rezultātā ietekme uz Latvijas elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem nepārsniedz 3% ;
3. Projekta 4.2.2. izmaksu daļa Latvijai ir 0 EUR.

Lēmums stājas spēkā ar tā pieņemšanas brīdi.

Šo administratīvo aktu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzina vai tai vajadzēja uzzināt par pieņemto administratīvo aktu.

Priekšsēdētājs

V.Lokenbahs

⁸ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>, Financial burden of the total housing cost (source: SILC), skatīts 2014.04.09